

КНИЖКОВІ

КЛУБИ

«Книжкові клуби – ініціатива, шалено популярна в цілому світі. В англомовному просторі книжкові клуби відомих медійних персон (на кшталт «Книжкового клубу Опри» в рамках «Шоу Опри Вінфрі») суттєво впливають на продажі та диктують літературні моди, а більш камерні книжкові клуби на базі бібліотек, книгарень чи просто приватних осередків згуртовують спільноту читачів і давно стали видом дозвілля. Протягом останніх кількох років книжкові клуби стали поширюватися і в Україні, що не може не тішити книголюбів. Звичайно, жоден з українських книжкових клубів ще не має відповідної медіапідтримки й аудиторії, щоб здобути значний вплив на тиражі й читацькі смаки, однак потенціал цього руху на наших теренах далеко не вичерпано. Книжкові клуби дають змогу людям, далеким від видавничої індустрії, висловити свою думку в дружній неформальній атмосфері, а отже можуть сприяти не лише зростанню відвідуваності бібліотек і популяризації читання серед децю далеких від літературного ринку прошарків населення, а й створити додатковий механізм для соціалізації, скажімо, осіб похилого віку, молодих батьків тощо. Особливо корисним цей рух може стати у невеликих містах з не дуже насиченим розкладом культурних заходів, тож я із захватом і надією спостерігаю за його поширенням в Україні».

Ярослава Стріха,
літературознавиця, перекладачка

«Читання – процес багатокомпонентний. Якщо ми прочитали книжку і не маємо змоги її з кимось обговорити, обмінятися читацькими враженнями, почути різні погляди щодо мотивації героїв чи озвучених автором проблем і питань, це означає, що ми просто з приємністю провели час, але не дозволили книжці виконати одне зі своїх завдань – сприяти тому важливому діалогу, без якого неможлива література. Дієвим інструментом, який допомагає формувати читацьку культуру в країні, а водночас – культуру дискусії, є читацькі клуби. Це дуже популярний формат у Європі чи, приміром, Америці, який може об'єднувати навколо книжок людей з певного професійного середовища, відвідувачів бібліотек, студентів чи школярів, друзів чи навіть сусідів. Від кількох людей до десятків. Дуже б хотілося, щоб цей формат активніше розвивався в нашій країні, щоб він став легким для реалізації прикладом, яким могла б скористатися будь-яка спільнота. І тоді в дуже близькій перспективі ми зможемо побачити в Україні збільшення кількості не просто читачів, а людей із критичним мисленням, здатних чути і поважати думку іншого».

Тетяна Терен,
виконавча директорка Українського ПЕН

Державна установа «Український інститут книги» опікується промоцією читання в Україні, проводить та підтримує заходи й акції різних форматів. Підвищити престижність читання? Збільшити кількість читачів? Час із книжкою як форма дозвілля? Над усіма цими напрямками Інститут разом із партнерами працює з 2017-го року та має великі плани на майбутнє. У брошурі «Книжкові клуби» ми презентуємо новий дієвий формат промоції читання та розповідаємо про успішні кейси з цілого світу. У нагоді може стати також досвід публічних бібліотек з різних куточків нашої країни, якими поділилася Українська бібліотечна асоціація.

Книжкові клуби – це маленький орден посвячених, група підтримки красного письменства. Як показує міжнародний досвід провідних країн світу, це дієвий формат для створення ком'юніті однодумців-читачів, які можуть обмінюватися ідеями та проводити час у культурному просторі. У нашій країні вони більш універсальні, але як захопливо виглядає ідея книжкового клубу для інтровертів, яку вже втілили за кордоном. Читання – справа сама по собі децю інтровертивна. Але німецькі читацькі клуби – для дітей з нещасливих родин чи коли дітям читають чужі бабусі й дідусі, аби підтримати зв'язок поколінь, – ось зразок глибинного смислу обертання книги серед людей.

Книжковий клуб – це субстанція, схильна до перетворень, вона повсякчас отримує нові обличчя, переростає себе. Обговорення книжки може стати острівцем, який не дає розчинитися в морі чужої країни: так, Олександра Іванюк влаштувала при Українському домі у Варшаві книжковий клуб, де проходять обговорення творів сучасних українських авторів, презентації. Не розчинитися в морі буденності – теж важливо.

Поява сотень книжкових клубів по всій країні на базі центрів надання культурних послуг, бібліотек, книгарень і шкіл – одна із стратегічних цілей Інституту до 2023-го року. Тож – аби книжкових клубів побільшало – візьміть на озброєння інформацію з брошури, до якої ми додали інструкцію про те, як проводити засідання читацького клубу. Це зовсім не складно!

Bookmarks

США

Bookmarks – літературна некомерційна організація та книжковий магазин, які об'єднують спільноту любителів книжок. У книжковому магазині Bookmarks у центрі міста Уінстон-Салем є сцена, конференц-зала та мобільні книжкові полиці, які дозволяють легко перетворити приміщення у місце зустрічі спільноти поціновувачів книжок. У магазині щомісяця відбувається понад 15 безкоштовних подій спільноти, під час яких обговорюють художню та наукову літературу. Іноді заходи відвідують автори книжок. Усі видання, які пропонуються для обговорення під час заходів книжкового клубу, наявні в асортименті магазину. Зареєстрованим на сайті спільноти учасникам надається 20% знижка на видання магазину Bookmarks. Крім того, на сайті можна зареєструвати власний приватний чи публічний книжковий клуб. У спільноті діє політика запобігання будь-яким приниженням та переслідуванням. Через пандемію COVID-19 зустрічі книжкових клубів відбуваються онлайн на сторінці спільноти у соціальній мережі Instagram. Спільнота об'єднує приватні та публічні тематичні книжкові клуби, зокрема Lit/Flix Book & Film Club (під час зустрічей клубу обговорюються книжки та їх екранізації), New Adventures Book Club (тут в центрі уваги пригодницькі книжки), Romance Book Club (поціновувачі обмінюються думками про романи), Secular Book Club (зустрічі присвячено обговоренню художніх та наукових видань на релігійну тематику). Також існує можливість провести зустрічі клубів у приміщенні магазину та на сторінці спільноти в соціальній мережі Instagram.

Особливість: тематичні книжкові клуби.

bookmarksnc.org

Leseklubs

Німеччина

Аби підвищити мотивацію до читання та розвинути навички користуватися сучасними медіа у дітей і молоді по всій Німеччині, «Фондом читання» (Reading Foundation), який діє під патронатом Федерального міністерства освіти та досліджень, в різних дитячих і молодіжних установах створюються і підтримуються книжкові клуби й медіалабораторії. Книжковий клуб – це багатоцільова кімната, яка оснащена різноманітними медіа, включаючи відібрані книги, журнали, ігри та цифрові носії. Декілька разів на тиждень для дітей віком від 6 років проходять розважальні активності з різними медіа під керівництвом кваліфікованого персоналу, зокрема, педагогів та в першу чергу понад 1000 добровольців. Книжкові клуби створено для дітей у віці від 6 до 12 років, які походять з нещасливих родин та перебувають в несприятливих для освіти умовах. Ця цільова група потребує особливої підтримки, щоб послабити зв'язок між соціальним походженням дітей і їхнім особистим освітнім шляхом. Тільки в тих, хто вміє читати (у всіх сенсах), є шанс на академічний і професійний успіх. Стабільна мотивація до читання – основа хороших навичок читання. Таким чином, мета книжкових клубів – пробудити в дітей початковий інтерес до книг або відновити втрачений інтерес до читання та до різних медіа. Також важливо, аби вони навчилися отримувати задоволення від читання. За умови регулярної участі у книжкових клубах діти й молоді люди все більше й більше звикають читати книги разом, тому навіть ті діти, які погано читають, мають сміливість читати вголос у групі книжкового клубу.

Особливість: поєднання у приміщенні книжкового клубу різних видів медіа та книжок. Орієнтація на визначену цільову аудиторію: дітей у віці від 6 до 12 років, які походять з неблагополучних родин.

leseklubs.de

Netzwerk Vorlesen

Німеччина

Чимало дітей сьогодні майже не спілкується зі своїми бабусями та дідусями чи іншими представниками старшого покоління. Оскільки бабусі й дідусі живуть далеко або, можливо, вже померли, немає регулярної взаємодії між поколіннями. З цієї причини люди похилого віку з Ахлена (Німеччина) зібралися, щоби сформувати групу добровільних наставників з читання. З вересня 2004 року вони постійно збираються у міській бібліотеці. Крім цього, деякі початкові школи та дитячі садки в Ахлені також стають місцями читання за участі наставників. Такі читці раз на тиждень читають дітям віком від чотирьох років. У наш «швидкий» час відвідування бабусі чи дідуся, які читають вголос, сприяє створенню маленького острівця спокою. Діти перебувають у тихій, затишній атмосфері без стресу, де є хтось, хто читає з ними, слухає їх, просто має час для них і занурює їх в уявний світ казок та історій. Нещодавно наставники з читання зробили крок до посилення міжкультурної взаємодії. Деякі наставники також читають вголос німецькою/турецькою мовами, оскільки частка турецькомовних людей в імміграційному середовищі Ахлена найбільша. Діти, які ростуть білінгвами, також особисто звертаються до наставників. Двомовне читання забезпечує можливість збагатити лексику слухачів та продемонструвати дітям відмінності у користуванні мовами. Співробітники міської бібліотеки, вчителі та вихователі консультують наставників у підборі літератури та спілкуванні з дітьми.

Особливість: люди похилого віку читають разом з дітьми замість їх рідних бабусь та дідухів.

netzwerkvorlesen.de

TD Summer Reading Club

Канада

TD Summer Reading Club – найбільша двомовна (англійська та французька мови) програма літнього читання в Канаді для дітей різного віку. Цей безкоштовний клуб популяризує канадських авторів, ілюстраторів та історії, надихаючи дітей отримувати задоволення від читання. Зустрічі клубу відбуваються в публічних бібліотеках Канади. У клубі діти можуть створювати онлайн-блокноти, читати електронні книги, голосувати у битві книг, переглядати видання, брати участь у щотижневих заходах, писати оповідання, читати й писати смішні історії, читати оригінальні веб-комікси, переглядати авторські читання та семінари ілюстраторів, роздруковувати листи-розмальовки. Нарешті знайти прекрасну книгу. TD Summer Reading Club заохочує дітей читати протягом літа, посилюючи їхню впевненість і зацікавленість бути грамотними через веселі та доступні заходи.

Особливість: у зручний та доступний спосіб привчати сім'ю до відвідування бібліотек у літній період для заохочення самостійного підходу до читання.

tdsummerreadingclub.ca

OnlineBookClub.org США

OnlineBookClub.org – це безкоштовний сайт для читачів, який почав функціонувати ще до появи смартфонів та існує вже більше 10 років. Сайт має велику кількість функцій для любителів книг та об'єднує величезну спільноту активних членів з усього світу (понад мільйон осіб). Деякі з найпопулярніших функцій онлайн-клубу включають:

- 1) ексклюзивні оригінальні відгуки команди професійних літературних критиків;
- 2) безкоштовний веб-додаток «Книжкові полиці», який дозволяє легко зберігати, відстежувати списки прочитаних книг та книг, які члени спільноти лише збираються прочитати, та ділитися ними;
- 3) форуми, присвячені книгам і читанню на сайті, не потребують планувати певний час зустрічі книжкового клубу в напруженому графіку. Члени спільноти можуть будь-коли обговорити прочитану книгу з іншими людьми, які читали ту саму книгу. Це безкоштовна весела суперсоціальна група з сотень тисяч людей, готових спілкуватися.

Сайт не є книжковим магазином і не продає книги. Крім того, підписавшись на безкоштовну розсилку, читач одержуватиме повідомлення про розпродажі книг, які отримали схвальні відгуки, або про тимчасові акції на книги.

Особливість: обговорення книжок у клубі відбувається онлайн у будь-який зручний для читача час.

onlinebookclub.org

Andrew Luck Book Club США

Andrew Luck Book Club – це книжковий онлайн-клуб, який започаткував американський спортсмен, гравець в американський футбол Ендрю Лак. Він вважає своєю місією викликати любов до читання у своєї аудиторії. З юних років Лак врівноважував свою любов до спорту значним інтересом до книг і читання.

Книжковий клуб Ендрю Лака щомісяця радить 2 відібрані ним книги. Незважаючи на те, що книжковий клуб відкритий для читачів будь-якого віку та рівня, Лак пропонує два варіанти читання для членів клубу: варіант Rookie Book для юних чи нових читачів та варіант Veteran Book для дорослих та зрілих читачів. У цьому книжковому клубі немає загальних тем. Ендрю Лак ділиться розповідями про книги, прочитані в дитинстві, а також про сучасні твори та літературну класику – видання, більш цікаві для дорослих читачів. Лак пропонує членам спільноти обмінюватися питаннями та обговорювати обрані книги на платформах клубу в соціальних мережах (facebook, instagram, twitter). На сторінках клубу публікуються нагадування та тайм-лайни для читачів, а також інтерв'ю, які Лак записує з обраними авторами книжок. Для участі в клубі існує лише вікове обмеження – учасникам має бути не менше 13 років для отримання доступу до соціальних мереж.

Особливість: книжковий онлайн-клуб, започаткований зірковим та успішним спортсменом, чия особистість приваблює як спортивних фанатів, так і більш широку аудиторію та допомагає популяризувати читання.

andrewluckbookclub.com

Poppy Loves Book Club США та весь світ

Книжковий клуб Poppy Loves Book Club проводить зустрічі онлайн і офлайн у багатьох великих містах. Жінки по всьому світу спочатку читають одночасно одну й ту саму книжку, а потім обговорюють її разом з автором. Цей книжковий клуб, створений жінками для жінок, збирається останньої середи кожного місяця для обговорення книг онлайн на Facebook. Книга місяця обов'язково повинна бути видана в паперовому форматі, бути доступною для читання у Kindle та опублікована у всьому світі. Ці умови надають читачам можливість обрати найбільш економічно вигідний формат видання.

Особливість: книжковий клуб онлайн та офлайн, створений жінками для жінок.

poppylovesbookclub.com

Reese's Book Club США

Книжковий клуб, започаткований голлівудською акторкою Різ Уїзерспун. Щомісяця Різ вибирає одну книгу на свій смак, але обов'язково з жінкою в центрі історії, і ділиться книгою зі своїм книжковим клубом. Його мета – спонукати до роздумів над книжками, отримувати задоволення від читання та радість від розмов про прочитане. Розмов онлайн (на сторінках клубу у соціальних мережах Instagram, Facebook та Goodreads) та в реальному житті. На офіційному сайті клубу також розміщені подкасти Різ про книжки, які вона рекомендує прочитати.

Особливість: книжковий клуб започаткований голлівудською акторкою Різ Уїзерспун, яка популяризує читання серед своїх прихильників.

hello-sunshine.com/book-club

Silent Book Club США та весь світ

Цей книжковий клуб заснували у 2012 році з розрахунком на інтровертів. Він був створений для людей, які можуть вийти з дому і зустрітися з іншими, але водночас не хочуть радісно вести незручну розмову протягом певного часу. Його формат дозволяв сидіти цілу годину в тиші, читати, а потім говорити про книги. З моменту своєї появи клуб виріс до 260 підрозділів у 31 країні. Члени цих груп зустрічаються, читають будь-яку принесену з собою книгу протягом години мовчки, а потім діляться враженнями. Часто в традиційних книжкових клубах існує вимога прочитати конкретну обрану книгу та потім сказати щось розумне під час зустрічі. На противагу цьому Silent Book Club дозволяє просто насолоджуватися книгами, друзями та вином – без будь-яких домашніх завдань та зобов'язань.

Особливість: члени клубу мовчки читають різні книги разом під час зустрічі, а потім обговорюють прочитане.

silentbook.club

Reading the world Швейцарія

Книжковий клуб проводить зустрічі в Базелі. На кожному засіданні обговорюється книга з однієї зі 193 країн світу, кожного разу з іншою країною. Зустрічі клубу відбуваються офлайн та онлайн. Аудіозаписи онлайн-зустрічей можна прослухати на сайті клубу.

Особливість: книжковий клуб пропонує для читання та обговорення книги з різних країн світу.

dieweltlesen.ch

International online book club

(Гьоте інститут у Данії)

Данія

Гете-інститут у Данії проводить зустрічі книжкового клубу онлайн. Запрошують усіх, хто хоче читати та відкривати для себе німецькомовну літературу, зустрічатися з авторами та ділитися своїм досвідом читання з іншими. Вимогою до учасників клубу є володіння німецькою мовою на рівні, достатньому для читання та обговорення книжок.

Особливість: книжковий онлайн-клуб пропонує для читання та обговорення лише німецькомовну літературу.

goethe.de/ins/dk/de/kul/bib/dig

Digital book club асоціації «Kultur vivante»

Німеччина-Франція

Цифровий книжковий клуб був створений асоціацією Kultur vivante, заснованою на початку 2019 року французькими та німецькими студентами, які вивчають культуру й технічні науки. Щомісяця цифровий німецько-французький книжковий клуб надає німецьким та французьким студентам можливість обмінятися думками про конкретну книгу. Його учасники, знаходячись вдома, можуть використовувати відеоконференцію для обміну ідеями, своїми враженнями і досвідом читання з іншими однолітками. Розмову в цифровому книжковому клубі модерує член літературної команди асоціації Kultur vivante. Мета проєкту – забезпечити транскордонний обмін літературою та на цій основі створити нову можливість міжкультурного діалогу.

Особливість: двомовний книжковий клуб, який має на меті забезпечити транскордонний обмін літературою та на цій основі створити нову можливість міжкультурного діалогу.

kulturvivante.eu/digitaler-buchclub

Київ

Читацький клуб «Літакценту» організувала головна редакторка порталу «ЛітАкцент» Ірина Троскот, а зустрічі модерувала спочатку Ярослава Стріха, а зараз – Богдана Романцова. Зустрічі відбуваються у книгарні «Є». Тут читають літературу різних жанрів, наприклад, «Іван і Феба» Оксани Луцишиної, «1973» Н. Натта-о-Дага, «Доця» Тамари Горіха Зерня, «За спиною» Гаськи Шиян, «Шумовиння днів» Б. Віана. Коментар модераторки клубу Богдани Романцової:

«Книжкові клуби дуже популярні у Європі, але лише набувають такої популярності у нас, і мене останнє неймовірно тішить. Такі місця є не тільки простором вільної дискусії, а й місцем, де збираються однодумці, можна сказати, співучасники читання. У нашому «Книжковому клубі «Літакценту» є одне просте правило: немає неправильних думок і програваних інтерпретацій, і що більше книжка породжує тлумачень, то цікавішою вона є для обговорення. Гадаю, після закінчення пандемії потреба у такому пошуку літературних «спільників» тільки зросте, адже вже зараз ми відчуваємо голод на безпосередній вільний офлайнний обмін думками».

Сторінка клубу: facebook.com/bookclubLA

Зібрання літературного клубу «**Пломінь**» проходять двічі на місяць. Учасники обговорюють книжки в «Козацькому Домі» поблизу Майдану Незалежності, а коли дозволяє погода – переміщуються у внутрішній дворик будівлі. Здебільшого книжки для обговорення обирає куратор, але періодично організатори роблять опитування на сторінках у соцмережах.

Сторінка клубу: facebook.com/plominclub

Викладачка Київської школи економіки Тетяна Лукинюк організувала **Kyiv Bookworms Club**.

Сторінка клубу: facebook.com/kyivbookworms

Портал «Букмоль» організовує у столиці літературний клуб для найменших не лише з читанням-слуханням цікавих дитячих книжок-картинок, а й з виготовленням виробів з паперу й інших підручних матеріалів за тематикою зачитаної книжки.

Сторінка клубу: facebook.com/bokmalbooks

У січні 2020-го в київській книгарні-кав'ярні Zakapelok відкрився «Літературний клуб Оксамитки у Zakapelku», модераторка якого – письменниця, книжкова блогерка і піарниця Оксамитка Блажевська. Коментар модераторки клубу Оксамитки Блажевської:

«Літературний клуб Оксамитки з'явився саме через те, що мені хотілося літературного хюґе – читати й обговорювати книжки при свічках, з чудовим настроєм і в колі книголюбів. Це так класно: слухати, як хтось читає, вслуховуватися у відтінки голосу й відкривати текст по-іншому. Я переконалася, що такий формат дуже подобається учасникам літклубу – ми читаємо уривки й одразу ж обговорюємо враження від цього уривку, хто як сприйняв події, стиль, окремі слова в тексті. Тоді настільки цікаві обговорення й таке неймовірне сприйняття тексту виходить, що розумієш: при читанні подумки такого точно б не було. На кожну зустріч літклубу ми обираємо певну книжку – чи то українського, чи то закордонного автора, але обов'язковості в ознайомленні з нею перед зустріччю немає, адже на самому заході ми починаємо її читати й обговорювати. Якщо хтось прочитав книжку повністю, то, звісно, може розповісти свої враження про весь текст і зачитати улюблені уривки. Тобто той, хто не читав, на зустрічі може зацікавитися і прочитати книжку після літклубу. Саме в отакій популяризації читання вголос, обговорення книжок і зацікавлення книжками я й бачу мету літклубу. Ще на зустрічах я неодмінно придумую якісь цікаві ігри за мотивами книжки, яку читаємо й обговорюємо: на першій зустрічі ми читали та обговорювали книжку Мері Енн Шеффер і Енні Берровз «Клуб любителів книжок та пирогів з картопляного лушпиння» і писали одне одному листи, зашифрувавшись під псевдонімами. Цей літклуб я називаю «літклубом у стилі хюґе», бо він виник у київській книгарні-кав'ярні Zakapelok – це дуже затишна місцинка на Подолі, засновники якої популяризують читання, підтримують різні ініціативи та навіть займаються благодійною діяльністю, зокрема, збирають гроші для публікації книжок шрифтом Брайля разом з фондом родини Нечитайло».

Сторінка клубу: facebook.com/OksamytkLitClub

Львів

Читачі клубу «Почитай» збираються двічі на місяць. Локації обирають за бажанням, але інколи це заклади, які підходять до тематики книжки. Наприклад, «Механічний апельсин» Ентоні Берджеса обговорювали в молочному барі на Коперника, а «Поштамт» Чарльза Буковські – у «Пошті на Друкарській».

Модератори в клубі «Почитай» змінюються: якщо читають книжку фантаста – віддають модерацію тому, хто любить фантастику. Якщо історичну прозу – модерує шанувальник історії. Інколи модератори контактують із авторами, а ті погоджуються розповісти про книжку, про себе та про свої враження під час її написання.

Група клубу: facebook.com/groups/pochytaty

На площі Ринок, в офісі «Феміністичної майстерні», кожні два тижні по середах збирається феміністичний читацький клуб «Череда». Для читання обирають твори, написані феміністками, або ті, що мають значення для становлення і розвитку феміністичного руху.

Сторінка «Феміністичної майстерні»: facebook.com/feministworkshop

Луцьк

Тетяна Максимчук і Вікторія Хірова створили клуб «Книгонуті» в «Молодіжному центрі Волині».

Сторінка «Молодіжного центру Волині»: facebook.com/youth.center.volyn

Суми

Promotion Agency Sumy організовує зустрічі читацького клубу «Інсайт», мета якого – залучення людей різного віку та формування особистісного погляду на літературу. Модерує зустрічі кандидатка психологічних наук, психологиня й арт-терапевтка Вікторія Ратеєва.

Сторінка Promotion Agency Sumy: facebook.com/PromotionAgencySumy

Дніпро

У лютому 2020 року відбулися дві перші зустрічі дніпровського читклубу «Книжки та інші неприємності» (організаторки Оленка Юрчук та Надія Вовк ведуть однойменний книжковий телеграм-канал). Найпершим читали «Місто дівчат» Елізабет Гілберт, потім «Фелікс Австрія» Софії Андрухович і «Моя бабуся просить її вибачити» Фредріка Бакмана, – бестселери, які цікаві широкій аудиторії.

Сторінка клубу: facebook.com/groups/3190245457669861

Перелік книжкових клубів у публічних бібліотеках України

Одеська національна наукова бібліотека (м. Одеса)

У відділі міжнародних проєктів у центрі «Вікно в Америку» з 2007 року працює книжковий клуб англійською мовою Literature Discussion Club. Читання та обговорення коротких оповідань.

Філіал бібліотеки № 6 села Кабичівка (Луганська область, Марківський район, с. Кабичівка)

Клуб «БіСіЧ – бібліотека сімейного читання». Забезпечує в першу чергу книгами підвищеного попиту (книги детективного жанру, жіночі романи), придбаними за рахунок читачів.

КЗ «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» РОР (м. Рівне)

Клуб поціновувачів української та зарубіжної літератури «Співрозмовник». У рамках діяльності організовуються літературно-музичні вечори, зустрічі з письменниками, презентації творів, обговорення та тематичні зустрічі, присвячені ювілейним датам письменників та поетів, ювілеям виходу в світ видань. Спікерами клубу виступають знані науковці, викладачі, вчителі, літератори. Інформування учасників клубу відбувається через розсилку електронною поштою, телефоном, через соціальні мережі, ЗМІ, веб-сайт бібліотеки, рекламні оголошення. Стала кількість членів клубу – 40 осіб. Засідання клубу відбувається 1 раз на місяць.

Літературна студія «Погорина» об'єднує місцевих молодих авторів, які публікуються в однойменному літературному альманасі, а також авторів з Білорусі та Польщі. Учасниками студії є творча молодь краю, літератори області, краєзнавці та дослідники літературного процесу краю, члени регіонального осередку Національної спілки письменників України. Засідання студії відбуваються 1-2 рази на місяць.

Вараська міська публічна бібліотека (Рівненська область, м. Вараш)

Літературне об'єднання «Лотос». Зустрічі відбуваються 1 раз на місяць. Під час зустрічей проходять обговорення творів членів літоб'єднання, ознайомлення з життям та творчістю видатних людей літератури та мистецтва. Бібліотека готує тематичні слайд-презентації, тематичні міні-плакати з висвітленням нових надходжень у бібліотеку.

Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка (м. Черкаси)

При відділі літератури іноземними мовами діє книжковий клуб «Літакцент». На засідання клубу запрошуються автори, видавці, любителі читання. Засідання відбуваються щомісяця. Час і дата узгоджуються з авторами. До підготовки зустрічей залучаються інші відділи бібліотеки, волонтери (читачі бібліотеки). Цільова аудиторія – мешканці міста різного віку (залежно від теми засідання), студенти філфаку Черкаського державного національного університету ім. Б. Хмельницького, письменники.

КЗ «Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка» Черкаської обласної ради (м. Черкаси)

Краєзнавчий клуб «Моя Черкащина» організовано у 2017 році.

В рамках клубу проводяться краєзнавчі дні (тижні, місячники), краєзнавчі читання, читацькі конференції, презентації, диспути, літературні вечори, зустрічі з відомими людьми краю, вченими, краєзнавцями, конкурси на кращого знавця краю. Як правило, комплексні заходи бібліотеки проводяться у співпраці з місцевими установами та організаціями, які здійснюють краєзнавчу роботу.

КЗ «Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка» Черкаської обласної ради (м. Черкаси)

З 2012 року в бібліотеці діє кіноклуб «Книга на екрані». Клуб створено з метою стимулювання інтересу читачів до світової літератури, використовується візуалізація творів. Час зустрічей – кожна остання неділя місяця. Для анонсування сеансів бібліотека співпрацює з міським рекламним агентством. Зустрічі складаються з двох частин: вступного слова модератора клубу, яке включає цікаві відомості про твір, його автора, акторів, режисера, які брали участь в екранізації твору; безпосереднього перегляду найкращої екранізації. Популяризації української книги сприяли екранізації творів В. Винниченка, В. Земляка, М. Коцюбинського, О. Довженка, Т. Шевченка і М. Гоголя. Кіноклуб приділяє увагу вихованню юних читачів бібліотеки. Цьому сприяли такі акції, як «Портал у дитинство» – декада казкового кіно та «Тиждень доброти» – тиждень перегляду екранізацій творів про собак.

Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей (м. Дніпро)

Книжковий клуб Book weekend для підлітків працює в бібліотеці останні три роки, засідання відбуваються щонеділі. Тематика зустрічей у клубі кожного разу різна. На 2020 рік – це інтелектуальний марафон «Ми – дослідники. Ми – винахідники». Постійних членів клубу – більше 20.

Клуб для дітей молодшого шкільного віку «Від книги до театру» існує шість років. Зустрічі відбуваються двічі на місяць, їх відвідують 20 – 30 дітей щоразу. Діти читають книжку і дивляться лялькову виставу за її мотивами. Наприклад, вистави за українськими народними казками, за творами М. Сухомлинського, А. Крихелі та інших дитячих авторів.

Літературний клуб «Молодий Vivart» – об'єднання для тинейджерів, які пишуть вірші та прозу. Почав працювати у 2020 році. Модерує зустрічі членкиня Спілки письменників України, письменниці Марія Дружко. Vivart має свій сайт, альманах, щорічний конкурс. Літературний клуб – це школа для майбутніх літераторів. Бібліотека проводить читання вголос з Їжачком-Книговичком – книжкові онлайн-клуби для дітей.

Центральна міська дитяча бібліотека (Донецька область, м. Костянтинівка)

Інтерактивний бібліопростір «Мій друг – Чеширський Кіт». Основною метою клубу є розвиток соціального інтелекту, духовності, креативності та світогляду дитини через аналіз та усвідомлення книги та проникнення у внутрішній світ її героїв. Такий підхід виконує ще й бібліотерапевтичну функцію: розвиває емпатію дитини, допомагає подолати страхи й тривожність, виховує творчу та самостійну особистість. Клуб збирається 2 рази на місяць. Основні напрямки роботи: бесіди, вікторини, огляди літератури, презентації книг, бібліоуроки, майстер-класи, бібліокафе, гра-обговорення. Основним завданням клубу є навчання та соціалізація дітей на прикладах відомих книжкових героїв.

Центральна міська публічна бібліотека (Донецька область, м. Костянтинівка)

Для духовного та інтелектуального спілкування обдарованих людей і розвитку самодіяльної творчості з квітня 2014 року при бібліотеці діє літературне об'єднання «Дзеркало» (ЛІТО), яке згуртувало людей, закоханих у поезію. Воно об'єднало любителів поезії та прози для обміну думками про літературу, з метою знайомства користувачів бібліотеки та жителів міста з новими творами й публікаціями місцевих письменників. Серед членів об'єднання більше 20 самодіяльних поетів та прозаїків. Керує літературним об'єднанням Надія Львівна Штанько, членкиня Національної спілки журналістів України та Міжрегіональної спілки письменників України, авторка дев'яти збірок поезії і прози. На засіданнях літоб'єднання автори читають свої твори, обговорюють нові вірші, знайомляться з творчістю поетів-класиків як української, так і світової літератури, вивчають теорію віршування та основи літературної творчості. Члени об'єднання беруть участь у різних літературних фестивалях і конкурсах. Також ведуть активне творче життя: вони є учасниками міжнародних колективних збірок, видали п'ять колективних збірок літоб'єднання «Дзеркало» під назвою «Літературна мозаїка». Членство в літоб'єднанні сприяє розвитку творчого потенціалу поетів. Вони – активні учасники міських і бібліотечних заходів. Займаються просвітницькою діяльністю, популяризуючи поезію, надають інформаційну підтримку молодим літераторам-початківцям. Також члени літоб'єднання «Дзеркало» постійно проводять зустрічі зі школярами та студентами міста в школах, ліцеях, міському Палаці культури та дозвілля, в обласному Палаці молоді «Юність», в міському краєзнавчому музеї.

Львівська обласна бібліотека для дітей (м. Львів)

Клуб любителів читання вголос «Леочитання» для читачів-дошкільників та молодших школярів. Групова форма роботи у клубі передбачає наступне: інтерактивні рольові читання популярних творів дитячої літератури дітьми; декламацію у виконанні запрошених гостей (акторів, відомих людей, батьків, вчителів) та бібліотекарів; читання вголос бібліотекарем у визначений час; конкурси на кращого декламатора. Засідання клубу відбуваються за попереднім анонсом. Проводяться такі заходи: літературні іменини – голосові читання з нагоди ювілеїв письменників; книжкові візити – читають гості бібліотеки; читацькі «смаколики» – читання на замовлення членів клубу; театр під обкладинкою – інтерактивні рольові читання; читання для реготання – хвилинки читання смішних книжок; 2020 секунд радісного читання – недільні читання під чарівною лампою. Під час карантину всі заходи проводяться онлайн.

Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені Івана Франка (м. Івано-Франківськ)

Книжковий клуб у бібліотеці діє в рамках проєкту «Вікно в Америку». Це – англomовний клуб, який збирається кожної другої неділі місяця. Два тижні учасники читають запропонований модератором твір, після цього обговорюють його під час засідання клубу. Модератор готує запитання для дискусії. Клуб читання був започаткований волонтером Корпусу миру в Україні.

Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Тернопіль)

У бібліотеці збирається клуб шанувальників книги, започаткований 2014 року. Очолює клуб Леся Коковська-Романчук, відома тернопільська письменниця, науковиця, членкиня НСПУ, лауреатка відзнаки «Золотий письменник України». Клуб шанувальників книги об'єднує представників творчої інтелігенції, науковців, митців, читачів бібліотеки та бібліотекарів. Його мета — живе спілкування, формування в його учасників літературно-художніх смаків, підвищення культури читання та задоволення інформаційних потреб. Під час засідань клубу, які відбуваються щоквартально, проводяться творчі зустрічі з письменниками краю та України, літературні відеомарафони, лекції, мультимедійні презентації, історичні дискусії, обговорення, презентації книжок, автограф-сесії, літературно-мистецькі імпрези.

Харківська спеціалізована музично-театральна бібліотека ім.К.С. Станіславського (м. Харків)

Учасники читацького клубу знайомляться з книжковими новинками та найбільш вагомими джерелами за певною обраною темою шляхом колективного прослуховування уривків з книжок, їх обговорення, в ігровій формі арт-читання тощо.

Селидівська міська центральна бібліотека (Донецька область, м. Селидове)

З 1979 року у бібліотеці працює поетичний клуб «Рима». Основна мета діяльності клубу – популяризація творчості місцевих поетів та презентація їхніх видань. Цільова аудиторія – мешканці міста, молодь, шанувальники поезії. Форми роботи: поетичні вечори, вечори-зустрічі, презентації книг, літературні вітальні.

Заліщицька центральна районна бібліотека (Тернопільська область, м. Заліщики)

У бібліотеці діють клуб творчої молоді та літературна мистецька вітальня, які організують зустрічі з авторами, презентації книг, обговорення книжкових новинок. Також проводяться літературні вечори, присвячені письменникам – ювілярам року. Для популяризації друкованих видань, книжкових новинок інформацію розміщують на сайті та в блозі Заліщицької ЦБС, у соціальних мережах, на інформаційних стендах і листівках.

Центральна районна бібліотека КУ «Кремінська РЦБС» (м. Кремінна)

Діє клуб «Книголюб», який збирається один раз на місяць.

КЗК «Центральна міська бібліотека ім. В. Г. Белінського ЦБС Шевченківського району м. Харкова» (м. Харків)

Літературний клуб «Літера» діє в бібліотеці з 2010 року. Засідання літературного клубу відбуваються один раз на місяць. Літературний клуб «Літера» об'єднує літературну студію, літературний салон, відеосалон. Літературна студія «Свій стиль» підтримує авторів-початківців. Створює умови для формування літературного смаку на кращих зразках української та світової літератури. Сприяє розвитку творчого потенціалу молоді, надає допомогу у самовизначенні, залучає до участі в літературних вечорах та святкових програмах бібліотеки. Керівник літературної студії «Свій стиль» – поет, видавець Андрій Костинський. Літературний салон «Слово» знайомить з книжковими новинками членів клубу, організовує цікаві літературні та літературно-музичні вечори, зустрічі з харківськими поетами й письменниками, вікторини та конкурси. Керівник – Лідія Прилуцька. Відеосалон «Літературний ілюзіон» знайомить членів клубу з найкращими екранізаціями українських та світових літературних творів. Також у відеосалоні відбуваються кіноогляди за матеріалами кінофестивалів («Харьковская сирень»), зустрічі з режисерами та акторами.

Відділ абонементу Кременчуцької центральної міської бібліотеки (Полтавська область, м. Кременчук)

У відділі абонементу бібліотеки для дорослих створено нову локацію під назвою «Літературна кав'ярня». Обговорити книгу, зустрітися з письменниками, послухати літературні читання, відвідати вечори поезії, фотовиставки, поспілкуватися з цікавими людьми у форматі «живої» книги, насолодитися виступами музикантів, – все це стало можливим завдяки новій творчій ідеї. З презентаціями книг до бібліотеки приїздять письменники з різних міст України. В бібліотеці постійно проводить свої зустрічі арт-група «Творчий Кременчук», під егідою якої молоді талановиті поети міста спілкуються, читають вірші, організують творчі вечори. Співробітниками бібліотеки разом з Арт-групою «Творчий Кременчук», був написаний та реалізований проєкт «LibSpais» (British council «Active citizens»), завдяки якому відділ абонементу отримав фінансову підтримку для розвитку бібліотеки. Це допомогло створити на базі бібліотеки літню літературну школу, в якій письменники, запрошені з різних міст України, проводили літературні уроки. За підсумками проєкту вийшов альманах з віршами молодих поетів «Будь у вирі літературних подій!». На базі відділу абонементу працює ще одне літературне об'єднання – «СиноніМи», що згуртувало навколо себе кременчужан, які цікавляться літературою, мріють написати книжку, читають вголос свої тексти і отримують відгуки на свою творчість. В програму діяльності об'єднання входить наступне: книжковий клуб – читання книг та обговорення прочитаного; майстер-класи зі створення текстів різних жанрів; розмови з місцевими та приїжджими письменниками; спілкування з блогерами; перегляд екранізацій нових книжок, навчальних і документальних відео, присвячених літературі.

Деражнянська центральна районна бібліотека (Хмельницька область, м. Деражня)

Клуб «Краєзнавець» особливу увагу приділяє пошуковій роботі, пов'язаній з написанням історії краю. Проводяться також літературні зустрічі та вечори, присвячені життю й творчості письменників і поетів, інших видатних особистостей; презентації книг та художніх робіт.

**Бібліотека-філія для юнацтва
Централізованої бібліотечної системи
для дорослих м. Миколаєва
(м. Миколаїв)**

Книжковий клуб BOOKS.FM організований для підлітків з метою популяризації новинок вітчизняної та зарубіжної літератури та знайомства з творчістю місцевих авторів. Він має окремі тематичні напрямки: літературознавчий (освоєння початківцями основ письменства) і кіномистецький (реалізація програми «Книга в кадрі»). На зустрічах клубу юні читачі бібліотеки активно обговорюють книжкові новинки, діляться порадами щодо читання, грають у літературні ігри тощо. Проводяться тематичні стилізовані вечірки, які зазвичай приурочені до свят, популярних у молодіжному середовищі.

**Бібліотека-філія №2 Централізованої
бібліотечної системи для дорослих
м. Миколаєва
(м. Миколаїв)**

У бібліотеці діє клуб любителів поезії «Райдуга» – літературне об'єднання, учасниками якого є місцеві поети, шанувальники та любителі літературного слова, актив бібліотеки.

Клуб взаємодіє з творчими об'єднаннями й іншими літературними клубами Миколаєва та інших міст. Його діяльність стимулює розвиток творчих здібностей містян, а також створює умови для їхнього інтелектуального, духовного спілкування.

У рамках клубу відбуваються зустрічі поетів з читачами, літературні вечори, презентації нових книг, огляди новинок.

**Яблунівська бібліотека-філія Публічної
бібліотеки Носівської міської ради
(Чернігівська область, Носівський район,
с. Яблунівка)**

У 2013 році при бібліотеці-філії було створено клуб для молодших користувачів «Книголюбчики». Основною метою діяльності любительського об'єднання є популяризація книги та читання серед дітей. Засідання проходять 1-2 рази на місяць. На засіданнях діти обговорюють книги, обмінюються враженнями від прочитаного. Також проводяться літературні свята, презентації книг, творчі конкурси.

**Олександрійська міська централізована
бібліотечна система
(Кіровоградська область, м. Олександрія)**

Клуб «КнигоЛеді» був організований з ініціативи бібліотекарів та користувачів у лютому 2018 року. Засідання клубу проходять в останню п'ятницю місяця у приміщенні «Вітальні довіри» бібліотеки-філії №8 для юнацтва. Він має закриту групу у фейсбуці. Засідання клубу поціновувачів літератури – тематичні, святкові, відбуваються також зустрічі з письменниками, обговорення літературних героїв чи однієї книги, яку читають усі члени клубу. Обов'язковим елементом засідань є огляд книжкових новинок, що надійшли до бібліотек міста. У клубі проходять перегляди кінофільмів за мотивами книг та їх обговорення.

**НТБ КПІ ім. І. Сікорського
(м. Київ)**

Книжковий клуб наразі працює онлайн в соцмережі «Фейсбук»: www.facebook.com/LibraryKPI

**Волинська ДОУНБ ім. Олени Пчілки
(Волинська область, м. Луцьк)**

Робота клубу шанувальників художньої літератури «Золоте покоління» спрямована на організацію спілкування людей похилого віку в години дозвілля, зокрема на проведення заходів з популяризації книги та читання.

**Кам'янська сільська бібліотека-філія
(Луганська область, Новопокровський район,
с. Кам'янка)**

Клуб юного книголюбця для дітей «Всезнайко» діє при бібліотеці-філії з 2008 року. Напрямок роботи – розвиток дитячого читання та популяризація дитячої книги. Зібрання клубу відбуваються раз на місяць.

**Обласна бібліотека для дітей
Житомирської обласної ради
(Житомирська область, м. Житомир)**

Літературна кав'ярня «Пожива для розуму» проводить щотижневі зустрічі молоді з обговоренням літературних новинок та вікторинами.

Пам'ятка з проведення читацького клубу

- Засідання читацького клубу відбуваються регулярно у визначений час (наприклад, двічі на місяць щочетверга: один раз обговорюють нон-фікшн, другий – художню літературу).

- Кількісний склад учасників: модератор + читачі.

- Книжка обирається заздалегідь у фейсбук-групі або на попередній зустрічі клубу, інформація про видання розміщується у вільному доступі (сайт, анонс у соцмережах, анонс у ЗМІ, постер на дверях), повідомлення про першу зустріч розміщується у вільному доступі.

- Учасники й учасниці заздалегідь готують нотатки про враження від прочитаного, щоб на основі цього формулювати свою думку стосовно героїв, припущення про їхню подальшу долю, стиль автора. Важливі питання: як читається книжка? Чи захопив сюжет? Чому?

- Після знайомства модератор_ка коротко розповідає про книжку, закидає декілька вступних (і бажано суперечливих) тез. Підштовхує учасників і учасниць до обговорення полярних точок зору. Бажано, щоб позиція модератора_ки не оприлюднювалася до кінця, аби читачі не озиралися на авторитетне судження, а висловлювали власні погляди. Варто підсумувати основні думки, які лунали під час обговорення.

- Тривалість засідання клубу: від 30 хвилин.

- Наприкінці обговорення необхідно оголосити книжку, яку обговорюватимуть наступного разу (за вибором модератора чи шляхом голосування).

- Варто обирати книжки різних жанрів. Можливо, робити кожного місяця тематичний клуб: як-от детективи, жахи, конспірологічні романи, шкільна класика, книжки для батьків.

Над брошурою працювали:

Літературна редакторка – Наталія Бельченко

«Закордонний досвід» підготувала
Дарина Степанюк

«Український досвід» подано за матеріалами статті
Нати Коваль «Поговорімо про книжки»: гід українськими
читацькими клубам» для медіа «Читомо»

Перелік книжкових клубів у публічних бібліотеках
України надано Українською бібліотечною асоціацією

Пам'ятку з проведення читацького клубу підготувала
Марія Бліндюк

У брошурі подано коментарі: Тетяни Терен,
Ярослави Стріхи, Богдани Романцової,
Оксамитки Блажевської

Відповідальна за випуск – Поліна Сьоміна
Упорядниця брошури – Дарина Степанюк
Координаторка проєкту – Анастасія Євдокимова
Дизайн та верстка: Анна Сержант

ubi@ubi.org.ua
book-institute.org.ua
[facebook.com/UkrainianBookInstitute](https://www.facebook.com/UkrainianBookInstitute)

**УКРАЇНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ
//КНИГИ**

Міністерство культури та
інформаційної політики України

